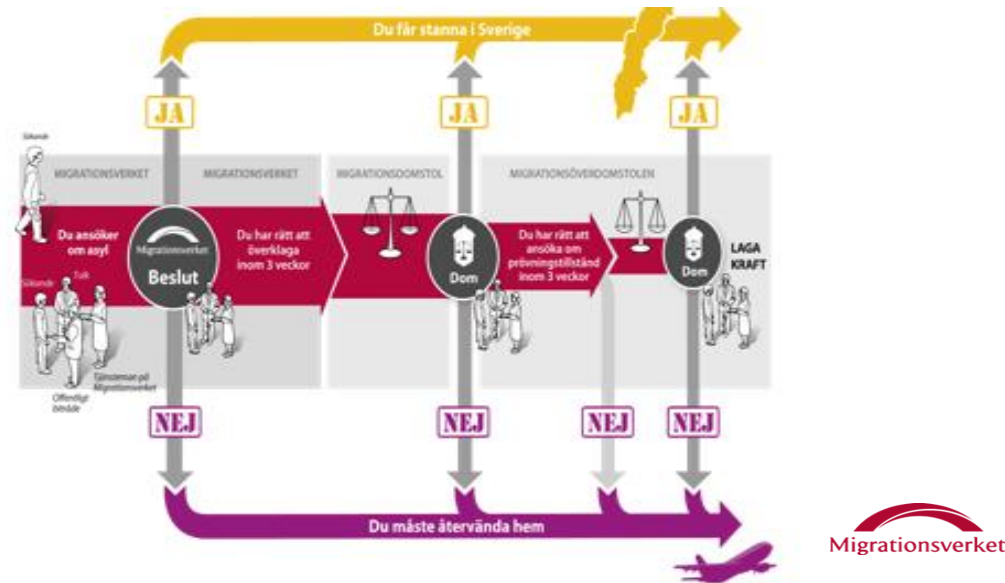

Asylprocessens påverkan på hälsan

Anne Johansson Olsson, Sjuksköterska

Transkulturellt Centrum

Våren 2018

Asylsökande som siffror...

17 % av världens flyktingar finns i Europa, majoriteten i världens utvecklingsländer

- 2017 ansökte knappt 187 000 personer om asyl i Tyskland, en minskning med närmare 100 000 jämfört med året innan. (Der Spiegel)
- Frankrike är näst efter Tyskland det land som tog emot flest i Europa, under 2017, i absoluta tal 100 000. (SR)
- Under 2017 sökte 25 666 personer asyl i Sverige (2016: 28 939, 2015: 163 000) (MIV)
- Prognos för antal asylsökande 2018: 24 000 (MIV okt 2017)

Beskrivningar av migration och hälsa

UNHCR om syriers hälsa:
ledsenhet, sorg, rädsla,
oro, grubbel, hopplöshet
trötthet, oförklarade
kroppsliga symtom, sömn- och
aptitproblem tillbakadragande,
aggressivitet

Hassan, G Et al (2015). *Culture, Context and the Mental Health and Psychosocial Wellbeing of Syrians: A Review for Mental Health and Psychosocial Support staff working with Syrians Affected by Armed Conflict*. Geneva: UNHCR

Tillfällig flykt?

When the war started, I thought after a few months, it will be finished."

2010

Foto: Anne Johansson Olsson

Yarmouk Camp

2014

Foto: UNWRA

Hälsans förutsättningar

1) I Ursprungslandet

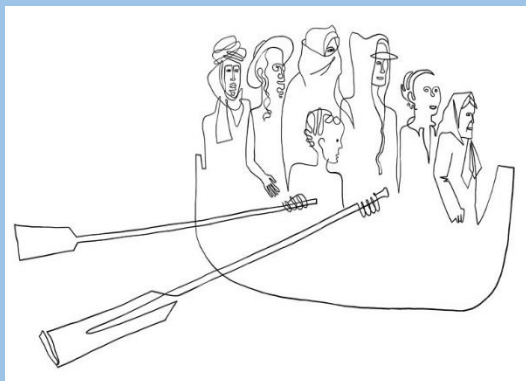
En heterogen grupp
Kan komma från
länder/områden med en
tidigare välfungerande
sjukvård som förändrats över
tid.

Kan komma från
länder/områden med lite
utvecklad sjukvård

Påverkar
sjukdomspanoramats

2) Under flykt

Nya trauman
Ingen eller bristande tillgång
till vård
Försämring av
sjukdomstillstånd.
Förvärvar nya sjukdomar

3) I Sverige

Lång väntetid
Osäkerhet, nytt land utan
socialt sammanhang
Begränsad tillgång till vård

Ovisshet och fruktan – betydelse för hälsan

- Lång väntan på besked om asyl
- Villkor som kan innebära en ökad risk för psykisk ohälsa och en generell negativ hälsoutveckling. Ohälsan ökar i relation till längden av asylprocessen.
- Brister i mottagandet kan ha större betydelse för hälsan än de utmaningar, svårigheter och trauman som själva flykten inneburit
- Avslag på asylansökan största riskfaktorn för depression.
- Naturliga källor till återhämtning utarmas när man inte har möjlighet att vistas inom ramen för sin familj/ i sitt sociala sammanhang.

Röda Korsets högskola om

Flyktingars hälsa:

- Depression, ångest och lågt välbefinnande
- Svagt socialt stöd
- Stress efter migrationen ökar ohälsan
- Speciellt utsatta är nyanlända kvinnor i medelåldern

Tinghög P, et al (2016) Nyanlända och asylsökande i Sverige. En studie av psykisk ohälsa, trauma och levnadsvillkor. Röda korsets högskola

Ny i och för vården

- Uppdämda vårdbehov
- Psykisk-somatisk ohälsa
- Trauma
- Osäkerhet om, när, var och hur man söker hjälp
- Hinder, fördröjningar, verkliga eller upplevda svårigheter med tillgänglighet till vård
- Tiden under asyl kan innebära att vissa vårdbehov inte anses kunna tillgodoses.
- Svårt att förstå ett nytt sjukvårdssystem
- Asylsökande och nyanlända väljer bort kontakter med vården på grund av upplevda/reella långa väntetider och krångliga vägar för vårdkontakter, språkproblem o brist på tolk.(Förstudie F-kassan)

Vårdens möte med asylsökande

- Svårt att möta förväntningar på att få träffa läkare och på att få recept liksom intyg.
- Svårt att förklara sambandet mellan psykisk ohälsa och somatiska besvär
- Ibland aggressiva – frustrerade asylsökande patienter
- Avsaknad av verktyg, kunskap och resurser gör det svårt att kunna ställa frågor om psykisk ohälsa.
- Rädsla att jobba med psykisk ohälsa hos dessa patienter. Kan ses som för komplexa fall

Sökmönster

- Asylsökande lägre vårdkonsumtion men, när de söker gäller det främst akutvård
- Asylboenden långt från vården, bristfälliga boendemiljöer, familjesituation försvårar vårdkontakter
- Trolig underkonsumtion av psykiatrisk vård
- Nyanlända söker tandvård främst för akuta besvär.
- Att främst söka akut vård och tandvård minskar möjligheten att ta del av annan vård och förebyggande insatser.

De nya svenskarnas röst!

Blev du erbjuden en hälsoundersökning när du kom till Sverige?

■ Ja ■ Nej ■ Vet ej

Människor som flytt

- En grupp med många friskfaktorer
- En grupp med många riskfaktorer som ackumuleras och förstärker varandra
- Locka till aktivitet och att vara ute, locka till inläring av nya saker
- Se potentialen hos människor

Anna-Clara Hollander, psykolog, med.dr.
Medicinsk Vetenskap nr 1 2017

- Skapa miljöer och villkor som är stödjande
- Skapa trygghet, delaktighet och samvaro.

Fredrik Saboonchi , professor i Folkhälsovetenskap,
Röda Korsets Högskola
Medicinsk Vetenskap nr.1 2017

Flera råd från forskningen

- Fokusera på problem som har med postmigrationen att göra och inte enbart vad som hände i hemlandet och under flykt.
- Ge personcentrerad vård byggd på aktuella behov
- Lättillgänglig vård/stöd, erbjuden på ett kulturkänsligt sätt.
- Stärk förmågan till återhämtning och möjligheten till social inkludering

Bambuns lag:

Förmågan att resa sig efter svårigheter och trauma – resiliens

- Hjälp genom att lära känna din patient.
- Var nyfiken på ett respektfullt sätt.
- Sök tillsammans med patienten vägar till återhämtning
- Var själv en väg till återhämtning
- Förlora inte hoppet!

Cornelis Laban psykiatriker Nederländerna

Ett liv i Limbo om psykosocialt stöd till asylsökande i Skaraborg

- Viktigt att tidigt erbjuda psykosociala insatser för att förebygga och lindra och förbättra det psykiska välbefinnande
- Med relativt enkla insatser åstadkomma en positiv förändring i välbefinnandet hos dem som lever i en osäker och otrygg situation.

Screening för att identifiera depression, PTSD och självskattade stressreaktioner.

Stödsamtal

Psykologisk första hjälpen

Psykoedukation

Hälsoinformation

Stöd och hjälp med hänvisning till vården

Psykosociala aktiviteter

Kulturell briefing

Januari 2018

Nyanländas beskrivning av hälsans utmaningar

- familjesplittring
- dålig ekonomi
- trångboddhet
- avsaknad av arbete
- språksvårigheter

Nyanländas beskrivning av hälsofrämjande faktorer

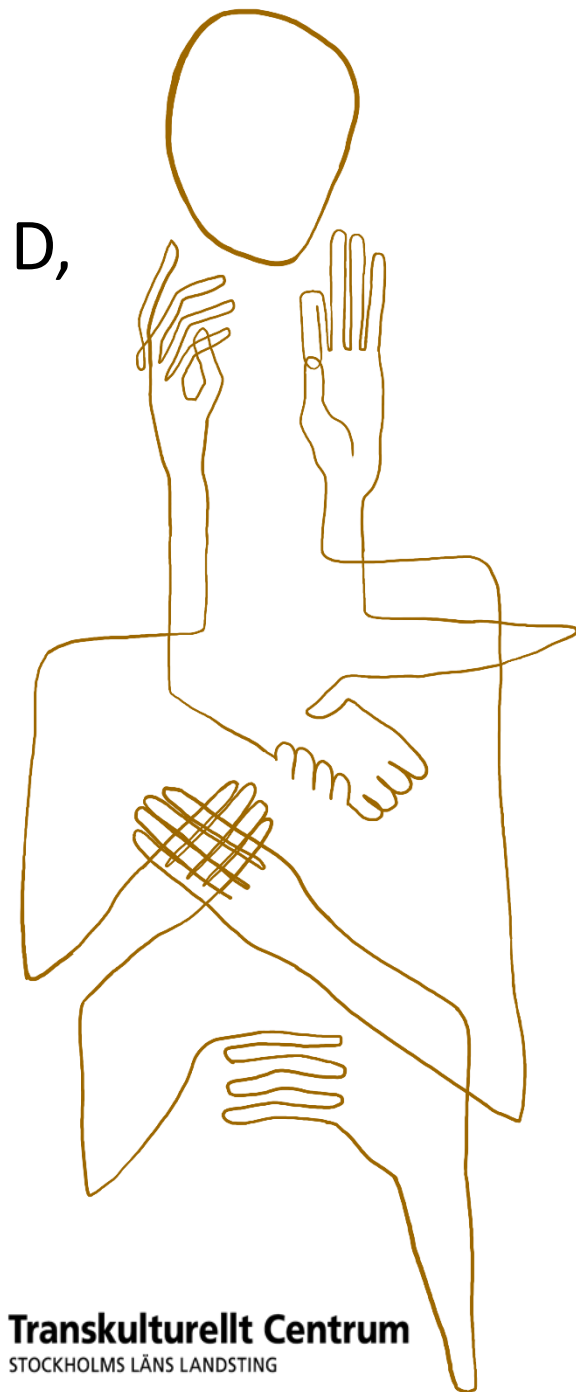
- tryggheten i det nya landet
- arbete
- familjeåterförening
- bostad
- meningsfulla aktiviteter
- behärska språket

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen (2016)
ESF- projekt -Nyanländas rehabiliteringsbehov. Förstudie.

Nyanländas beskrivning av ohälsa

- Diabetes, högt blodtryck, hepatit, malaria, brist på vitamin D, gula febern och skabb/hudproblem.
- Allvarliga sjukdomar beskrevs som obotliga och dödliga: cancer, hiv, tuberkulos.
- Svårt att prata om psykisk ohälsa samt smittsamma och obotliga sjukdomar, rädd för att bli utstött, utpekad, stigmatiserad, isolerad, hamna utanför gemenskapen.

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen (2016)
ESF- projekt -Nyanländas rehabiliteringsbehov. Förstudie.

Migration och samband med diabetes

- Passivitet, minskad fysisk aktivitet tillgång till fettrik och sockerrik kost.
- Ohälsosam livsstil
- Hälsan får lägre prioritet då det gäller att klara vardagen
- Ökad risk för diabetes speciellt hos kvinnor
- Män förstadium till diabetes, högt blodtryck, övervikt

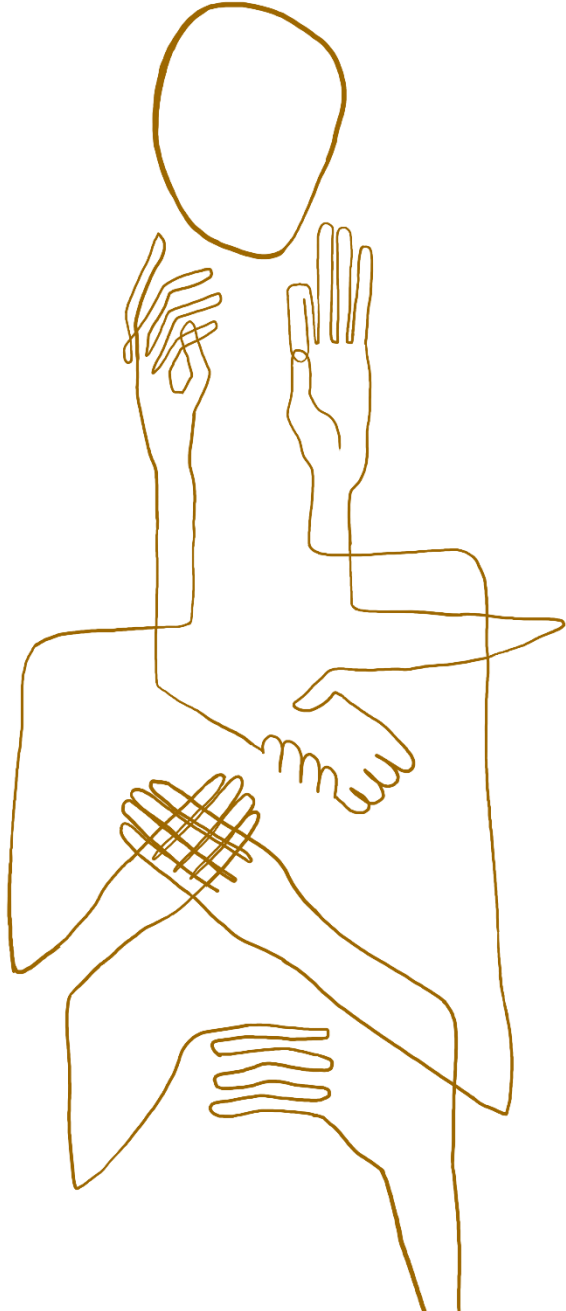
Per Wändell senior professor i allmänmedicin

Motion och hälsa

- Utlandsfödda rapporterar i större utsträckning en sämre självskattad hälsa jämfört med personer födda i Sverige.
- En större andel av personer födda utanför Europa uppger att de nästan aldrig motionerar jämfört med övriga.
- Född utanför Europa: mindre positiv till att diskutera levnadsvanor med vårdpersonal. Hälsö- och sjukvårdsbarometern 2017 SKL
- Både omgivningens fysiska samt sociala miljö påverkar individers möjligheter att röra på sig
- Lägre tillit till sitt bostadsområde bland utrikes födda

Ekonomi och livssituation

- Sämre socioekonomiska förhållanden ger mindre inflytande över livssituationen och förmåga att ändra sina levnadsvanor

Folkhälsomyndigheten årsrapport 2014

- Ojämligheter i hälsan är ofta konsekvenser av sämre livsvillkor och levnadsförhållanden.
- Kvinnor med kort utbildning, har den minst gynnsamma hälsoutvecklingen över tid.

SKL(2014) Öppna jämförelser – folkhälsa 2014

Ojämna villkor

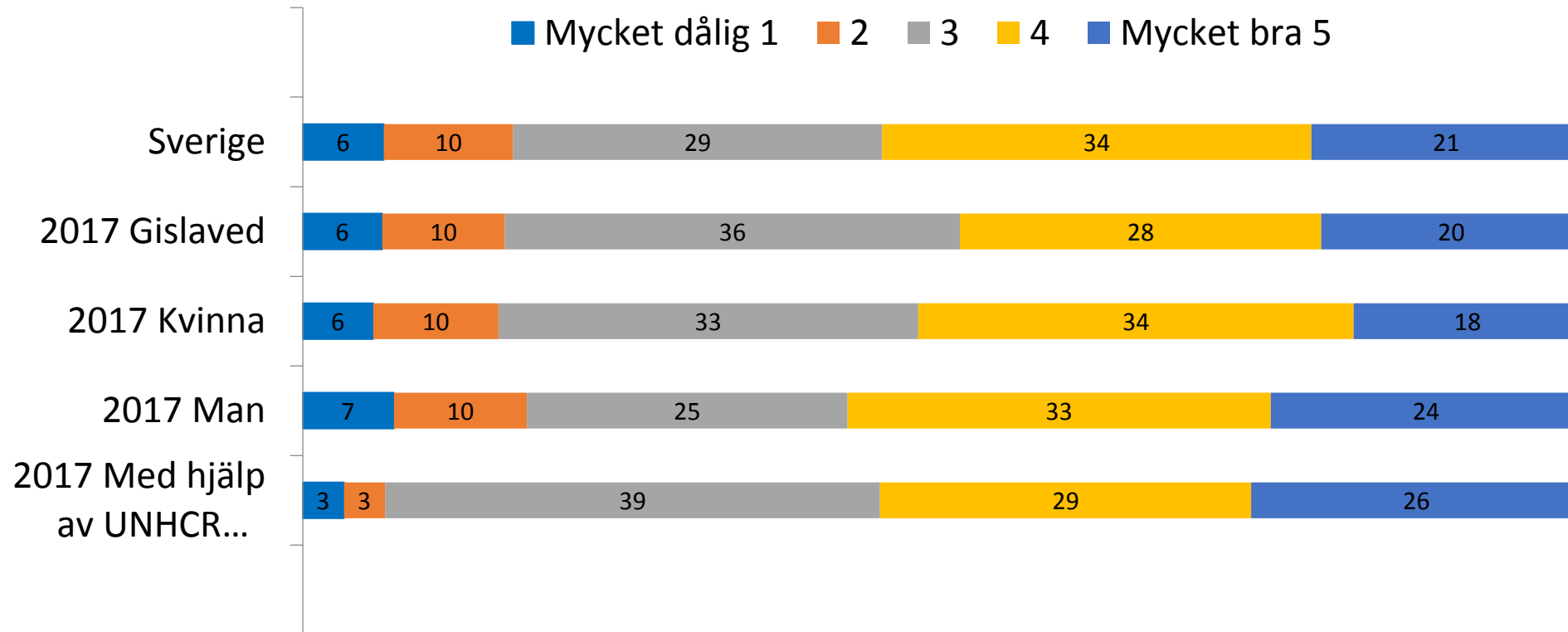
- Utlandsfödda sämre hälsa än svenskfödda
- Ökad risk för psykisk ohälsa (depression, ångest, PTSD, sömnsvårigheter)
- Förtida dödlighet i åtgärdbara sjukdomar högre bland utlandsfödda tex. vad gäller hjärt- kärlsjukdom
- Fler rökare bland migranter
- Inte svenska som modersmål – känner sig mindre informerad, respekterad och delaktig

Socialstyrelsen (2011) Ojämna villkor för hälsa och vård
-Jämlikhetsperspektiv på Hälsa – och sjukvården

De nya svenskarnas röst !

Hur upplever du att din allmänna hälsa är?

Medelvärde 3,5 %
20

- Nyanlända från Syrien är i undersökningen överrepresenterade bland dem som mår sämst.
- Av dem som mårde sämst kände en majoritet att de inte kunde påverka sin situation under tiden på Migrationsverkets boende.
- Av dem som mår sämst är en större andel lågutbildade – 51% som gått i skola 9 år eller kortare tid (mot 33% i hela gruppen)
- Av de nyanlända som mår sämst anger 38% att de någon gång blivit nekade sjukvård. Mer än hälften anger att de någon gång behövt söka tandvård men inte gjort det.

Gemensamma utmaningar

Vård ges inte på lika villkor

- hinder för patienten att nå vården
- patientgrupp med annat sökmönster
- problem med följsamhet

patienten har inte råd att lösa ut sin medicin

patienten förstår inte vikten av återbesök med uppföljning

- behov av flexibla mottagningstider och annat sätt att få kontakt än automatiska telefonväxlar

Socialstyrelsen (2016) Hälso- och sjukvård och tandvård till asylsökande och nyanlända

Migration -Hälsorisker och Friskfaktorer

Vårdpersonal uttrycker oro för hälsoutvecklingen på längre sikt med en utmaning för hälso- och sjukvården.

Riskfaktorer anses vara:

**Svåra livsvillkor som
asylsökande, nyanländ och
papperslös.**

Friskfaktorer anses vara:

**Bra integrering
Sysselsättning
Boende
Familjeåterförening
Övriga förutsättningar i samhället
Förebyggande insatser och
preventivt folkhälsoarbete**

Socialstyrelsen (2016) Hälso- och sjukvård och tandvård till asylsökande och nyanlända. Slutrapport.

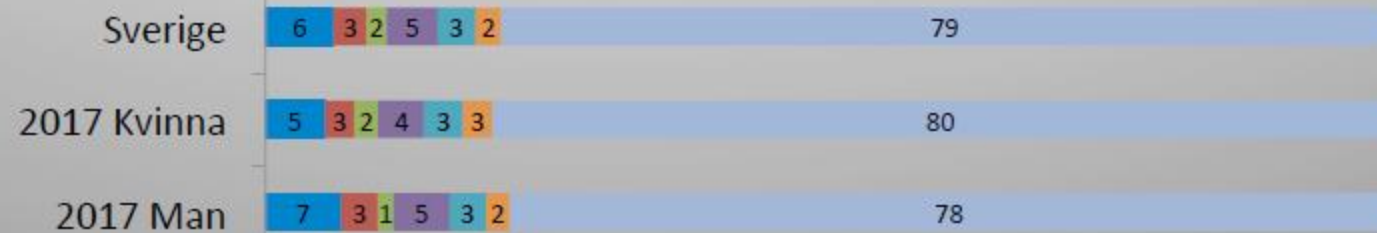

Bas 1166

De nya svenskarnas röst!

Hur viktig är gud i ditt liv?

■ Inte alls viktig 1 ■ 2 ■ 3 ■ 4 ■ 5 ■ 6 ■ Mycket viktig 7

Medelvärde 6,2 %
46

Barns otrygghet

Rädda Barnen om Syrien: 4 av 5 barn oroliga och ledsna. Risk för psykisk ohälsa. Krävs insikt om detta inom hälso – och sjukvården under flykt och i mottagarland.

Barnombudsmannen och svenska skolsköterskor: Största hälsoproblemet bland barn är psykisk ohälsa. Förvärras under vistelsen i Sverige är speciellt märkbar hos barn i asylprocess.

Fysiska problem avhjälpas snabbt men psykisk ohälsa förblir obehandlad.

Om psykosocialt arbete bland barns och ungdomar med erfarenhet av krig i Libanon

”Barnen behöver få hopp om en trygg framtid”

DAGENS NYHETER.

Thomas Lerner

Fotboll är ett bra sätt att lära sig att samarbeta över etniska och religiösa gränser. Här möts barnen oavsett om de är kristna eller muslimer, berättar psykologen May Aoun. Bilden är tagen under ett av War Childs läger i Akkar i norra Libanon. Foto: Hussein Baydoun

Organisationen War Child

Så tråkigt, så sorgligt ↔ nya möjligheter - härligt

” Varje plats där du har vänner är ditt land, och
varje plats där du får kärlek är ditt hem”

Tibetanska talesätt